

Konstruktiv OPAC-kritik – sammanfattning av en serie blogginlägg

Kalle Laajala

Serien Konstruktiv OPAC-kritik i tio portioner som jag skrev på bis-bloggen hösten 2011 var ett försök att sätta fingret på problem hos onlinekataloger, inklusive enkla lösningsförslag. Kort sagt önskar jag en bättre tillgänglighet och att man ska krama mer ur OPAC:arna så att de blir mer användbara. Mycket kan göras. Även om leverantörerna ofta står för den konkreta utvecklingen, ligger ett ansvar på biblioteksfolket, som har koll på behoven. Tänk utanför boxen, testa, kräv.

Det handlar om rättigheter – biblioteksanvändarnas. Det tycks till exempel finnas en diskrepans i den språkliga omsorgen om man jämför onlinekatalogerna med bibliotekens verksamhet i övrigt. Att som icke svenskkunnig klicka sig vidare till OPAC:en måste ibland vara som att bli lämnad ensam på en flygplats i främmande land – du vet i princip hur saker ska funka men språkbarriären gör det svårt. Den tekniska tillgängligheten lämnar också en del att önska. Biblioteken är framstående deltagare i Digidel 2013-arbetet, som syftar till att öka den digitala delaktigheten i samhället. Systemleverantörerna borde också haka på.

Det handlar om relevans. Bättre kataloger ger biblioteken bättre förutsättningar att på allvar vara del av en litterär offentlighet även på webben. Det skulle bli mer relevant att använda och länka till bibliotekskataloger för den som diskuterar litteratur. Katalogerna skulle i högre grad kunna koppla samman en långsam offentlighet (böckerna) med en snabb offentlighet (internet bl.a.). Rasmus Fleischer berör detta i aktuella Boken och biblioteket (2011). Min oprövade hypotes är att bloggare och andra ofta föredrar att länka till nätboklådor framför bibliotek. Det behöver inte alltid vara fel, men jag skulle kunna räkna upp fler anledningar till varför bibliotekskataloger i det långa loppet borde vara att föredra. Det gör jag inte nu, däremot följer här blogginläggen i koncentrat. Jag:

- tycker att man på söksidorna ska slopa menyerna med ”alla språk som existerar”; bara katalogisatörer har nytta av dem. Visa endast språken som de facto återfinns i beståndet.
- efterlyser bibliotekssystem med stöd för svenska minoritetsspråk, och/eller möjlighet till samarbete kring språkfiler med basala bibliotekstermer, fungerande i olika bibliotekssystem.
- undrar vilken leverantör som kan visa upp den OPAC som klarar html- och css-validatorerna bäst, samt uppmanar bibliotekspersonal att kolla hur den egna OPAC:en klarar sig.
- pekar på hur krångliga URL:er – webbadresser – OPAC:arna ofta genererar, vilket försvårar länkning och därmed användning av bibliotekskatalogerna i andra sammanhang.
- menar att det i förra punkten nämnda, samt visning i mobiler, inte direkt underlättas av att vissa kataloger är byggda med så kallade ramar och/eller tabeller.
- önskar att träfflistan för en författare gjordes till något mer än bara en verklista. Massor med information finns redan (dolt) i katalogen och kompletterande data kan hämtas utifrån.
- vill se mer aktiv statistik, i realtid i OPAC:en. Vänd perspektiven, visa även låga siffror (t.ex. ”sällan utlånade böcker”) för att ge personal och användare något att agera på.
- längtar efter facetterad (eller ”filtrerad”) sökning i fler kataloger, vilket tillåter en att kasta in allmänna sökfrågor som i nästa steg kan avgränsas enligt olika villkor.
- anser att kunskaperna om så kallade API:er måste ökas och möjligheterna förbättras. Så kan systemen kommunicera, och biblioteken bättre anpassa sina webbtjänster.
- dissas slutligen ”OPAC” som term och menar att det är otympligt som ofta måste förklaras.

Du hittar samtliga inlägg, med länkar och allt, via <http://foreningenbis.com/2011/08/31/konstruktiv-opac-kritik-i-tio-portioner/> .